

Teaching Guide				
Identifying Data				2023/24
Subject (*)	Didactics of biology and geology		Code	652601122
Study programme	1 Mestrado Universitario de Profesorado de Educación Secundaria: Ciencias Experimentais			
Descriptors				
Cycle	Period	Year	Type	Credits
Official Master's Degree	Yearly	First	Obligatory	4.5
Language	SpanishGalician			
Teaching method	Face-to-face			
Prerequisites				
Department	Pedagogía e Didáctica			
Coordinador	Garcia Barros, Susana	E-mail	susana.gbarros@udc.es	
Lecturers	Garcia Barros, Susana	E-mail	susana.gbarros@udc.es	
Web				
General description	Materia dirixida basicamente ao desempeño do labor docente -ensino da Biología e a Xeoloxía- na educación secundaria e o bacharelato. Está especialmente centrada na toma de decisións sobre que e como ensinar, ten un carácter teórico práctico e desenvólvese ao longo de 4,5 créditos.			

Study programme competences	
Code	Study programme competences
A20	(CE-E6)Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.
A22	(CE-E8)Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudiantes.
A25	(CE-E11)Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.
A27	(CE-E13)Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrentarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.

Learning outcomes			
Learning outcomes		Study programme competences	
Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.		AJ20 AJ25	CC1
Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.		AJ25	CC4 CC7
Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudiantes.		AJ22	CC4 CC6
Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das Ciencias da Natureza e concretamente da Bioloxía/Xeoloxía e expor alternativas e solucións.		AJ27	CC4 CC7

Contents		
Topic	Sub-topic	

1. A Bioloxía e a Xeoloxía no contexto da Educación Secundaria	1.1. Por qué e para qué ensinar ciencias (Bioloxía e Xeoloxía) na educación obligatoria. 1.2. Estrutura Curricular. A competencia científica no marco das demais competencias. 1.3. A Bioloxía e Xeoloxía no currículum oficial. Organización e Secuenciación. Os Objetivos do ensino da Bioloxía e a Xeoloxía. Súa contribución á adquisición das competencias básicas
2.- Os contidos do ensino da Bioloxía e a Xeoloxía	2.1. A Ciencia como referente da organización dos objetivos /contidos a ensinar. 2.2. Dos modelos científicos a os modelos escolares. A secuenciación de modelos no ensino da Bioloxía-Geoloxía 2.3. A concreción de objetivos, contidos e criterios de avaliação en temas específicos de Bioloxía e Xeoloxía
3.- Problemas de aprendizaxe en Bioloxía e Xeoloxía.	3.1. As ideas e os modelos dos estudiantes, súas características e seus orixes. 3.2. Os problemas do alumnado no uso e desenvolvimento de habilidades.
4.- O ensino da Bioloxía e a Xeoloxía. Tomando decisións sobre que e cómo ensinar e sobre qué e como avaliar	4.1. A promoción de aprendizaxes dos estudiantes. Actividades e recursos (os traballos prácticos, as saídas a o medio natural, os museos, o uso de textos, a explicación na aula e o uso de analogías, dramatizacións, etc.), aplicados a temas concretos. Análise e deseño de actividades 4.2. A avaliação. Recursos, análise e deseño de probas.

Planning

Methodologies / tests	Competencies	Ordinary class hours	Student?s personal work hours	Total hours
Collaborative learning	A20 A22 C4 C7	10	10	20
Laboratory practice	A25 C6	10	12	22
Supervised projects	A20 A25 A27 C1 C6	0	20	20
Mixed objective/subjective test	A20 A25 A27 C1	1	12	13
Guest lecture / keynote speech	A22 A25 A27 C4 C7	10	20	30
Oral presentation	A20 A22 A25 C1	1	2	3
Personalized attention		4.5	0	4.5

(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies

Methodologies	Description
Collaborative learning	Análise de supostos prácticos o situaciones diversas e estudio de diferentes materiais, tanto en pequeno como en gran grupo, presentadas e orientadas por o profesor/a. Este análisis vai acompañado da correspondiente discusión e debate
Laboratory practice	Realización/Análise/diseño de experiencias que implique a utilización de materiais (tanto no laboratorio como no medio natural) asociadas a os temas tratados
Supervised projects	Elaboración fundamentada dunha proposta de intervención sobre un tema concreto de Bioloxía e/ou Xeoloxía, en pequeno grupo e baixo a supervisión do profesor/a.
Mixed objective/subjective test	Proba xeralmente de carácter individual que consta de preguntas breves e outras más longas que implican o análisis de situacións, a elaboración de propostas concretas... relacionadas co ensino/aprendizaxe da Bioloxía/xeoloxía en secundaria
Guest lecture / keynote speech	Exposición oral complementada con o uso de medios audiovisuais. Empregaránse fundamentalmente para a introducción de novos coñecementos científicos/didácticos. Se procurará interaccionar co alumnado, mantendo unha discusión e xustificación fluida de ideas, así como a contrastación das mesmas co novo coñecemento.

Oral presentation	Presentación por parte do alumnado de explicacións -intervención docente na aula- e/ou de propostas de ensino aprendizaxe de elaboración propia, relativos a temas concretos de Bioloxía/Xeoloxía. No transcurso de este proceso establecerase a discusión e o intercambio de ideas en gran grupo

Personalized attention	
Methodologies	Description
Supervised projects	Os alumnos/as serán atendidos en grupo para favorecer a realización dos traballos tutelados. Estes traballos se realizarán baixo a dirección do docente. As tutorías estarán dirixidas, a resolver dubidas en xeral, pero especialmente as surxidas nos traballos tutelados, prácticas, etc. que implican traballo colaborativo. As tutorías tamen tendrán importancia para resolver dubidas individuais
Collaborative learning	Evitaráse a discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas. Usarase linguaxe non sexista, propiciarase a intervención en clase de alumnos e alumnas.
Laboratory practice	Facilitarase a integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades para superar a materia, mediante as axudas oportunas.

Assessment			
Methodologies	Competencies	Description	Qualification
Supervised projects	A20 A25 A27 C1 C6	Valorarase a calidad dos traballos: capacidade de mostrar habilidades profesionais na elaboración xustificada de propostas de ensino das materias científicas (Bioloxía e Xeoloxía)	50
Mixed objective/subjective test	A20 A25 A27 C1	Proba de carácter individual na que se valorará a capacidade de aplicar os coñecementos e as capacidades adquiridas a o longo do curso na resolución de problemás o cuestiós específicas relacionadas co ensino da Bioloxía/Xeoloxía	40
Oral presentation	A20 A22 A25 C1	valolarase a presentación oral e o soporte audiovisual que ilustre xustificadamente o traballo tutelado. Terase en conta ademáis a capacidade de respotar as preguntas realizadas por o docente o por outros membros do grupo	10

Assessment comments

Na primeira oportunidade avaliaranse as actividades e traballos, así como as presentacions orais realizadas durante o curso, e a proba escrita. A Cualificación será a media ponderada das notas obtidas en cada parte, debendo obter en cada unha delas un aprobado (5 sobre 10). É requisito imprescindible

unha asistencia mínima do 80% ás sesións presenciais. No caso de non alcanzarse

dita porcentaxe deberán presentar, individualmente as actividades/traballos

propostos ó longo das distinas sesións, realizando también a presentación oral que será obligatoria para todo o alumnado.

Na segunda oportunidade o alumnado deberá repetir só as partes nón superadas

(actividades/traballos e/ou proba escrita e/ou presentación oral). A cualificación será a media ponderada das notas obtidas en cada parte, debendo obter en cada

unha delas un aprobado (5 sobre 10).

Os estudiantes con recoñecemento de dedicación a tempo

parcial e dispensa académica de exención de asistencia, seguindo as normas que regula o réxime de dedicación ao estudo e a permanencia e a progresión dos estudiantes de grao e máster universitario na universidade da Coruña (aprobada polo consello social do 04/05/2017), deberán poñelo en

coñecemento do profesor a primeira semana de clase. Se isto non fora posible, nun prazo non superior a 7 días

desde que lle fora concedido o recoñecemento. Tamén terán que presentar, individualmente, todas as

actividades/traballos propostos nas sesións do curso e entregalos nas datas que

estableza a profesora, realizando tamén a presentación oral. Se non se cumpre a entrega na data sinalada a

cualificación será de non presentado, segundo

o establecido no artigo 21º -Sistema de cualificacións- das ?Normas de avaliación, revisión e reclamación dás

cualificacións dous estudos de grao e Mestrado universitario? na UDC (29/06/2017). A cualificación final da Primeira Oportunidade será a media ponderada das notas

das actividades e traballos realizados e da nota da proba

escrita, debendo obter en cada unha das partes un aprobado (5 sobre 10). Na

segunda oportunidade, deberán repetirse só as partes nón superadas

(actividades/traballos e/ou proba escrita). A nota final obterase da mesma forma.

Os traballos serán entregados fundamentalmente en formato dixital, e nos casos que a entrega sexa en papel este deberá ser reciclado, evitándose o uso de plásticos. Ademáis se esixirá a utilización dunha linguaxe non sexista, así como os principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos comportamentos personais e profesionais.

Importante: nos traballos presentados considerarase a corrección da expresión e da ortografía. Por outra banda, o plaxio será a causa da suspensión da actividade avaliada, en coherencia co artigo 14.4 das NORMAS DE AVALIACIÓN, REVISIÓN E RECLAMACIÓN DE GRADOS DE ESTUDOS DE BACHARELATO E MÁSTER, aprobadas polo Consello de Goberno o 19 de decembro de 2013 e modificadas o 29 de xuño de 2017.

Sources of information

Basic	- Banet, E. (2001). Los procesos de nutrición humana. Madrid. Síntesis - Blanco, A. y Lumpion T. (2015). La competencia científica en las aulas: nueve propuestas didácticas. Santiago de Compostela Andavira - Cabello, A.;España, E., Blanco, A. (2016). La competencia en alimentación . Barcelona : Octaedro - Cañal, P. (2005). La nutrición de las plantas: enseñanza y aprendizaje. Madrid. Síntesis. - Cañal, P. (coord.) (2011). Biología y geología : complementos de formación disciplinar.. Barcelona Graó - Cañal, P. (2011). Didáctica de la Biología y Geología. Barcelona. Graó - Carmen, L. del (1997). La enseñanza y el aprendizaje de las Ciencias de la Naturaleza en la educación secundaria. Barcelona. ICE UB/Horsori. - Cañas et al. (2007). Competencia en el conocimiento y la interacción con el mundo físico. La competencia científica. Madrid. Alianza Editorial - Claxton, G. (1994). Educar mentes curiosas. Madrid.Visor. - Driver, R. y otros, (1989). Ideas científicas de las ciencias en la infancia y la adolescencia. Madrid. MEC/Morata - Driver, R. y otros 1999 (1999). Dando sentido a la Ciencia en secundaria. Investigaciones sobre las ideas de los niños. Madrid. Visor. - García Barros, S. y Martínez Losada, C. (2011). La estrategia de enseñanza por investigación: actividades y secuenciación.. Barcelona. Graó - García Barros, S., Martínez Losada, C. (2013). Inmersos en el aire miramos al cielo. Los fenómenos atmosféricos y astronómicos.. Barcelona Graó - Gil.D. (1991). Enseñanza de las Ciencias en la educación secundaria. Barcelona. Horsori. - Jiménez Aleixandre, M.P. (1996). Dubidar para aprender. Vigo. Xerais - Jiménez Aleixandre, M.P. (2010). 10 ideas Clave. Competencias en argumentación y uso de pruebas. Barcelona. Graó - Membiela, P. (2001). Enseñanza de las Ciencias desde la perspectiva CTS. Madrid. Narcea. - Nieda, J. y otros (2004). Actividades para evaluar Ciencias en secundaria. Madrid. Visor - Osborne, R. y Freyberg.P. (1991). El aprendizaje de las Ciencias. Implicaciones de las Ciencias de los alumnos. Madrid. Narcea. - Pedrinaci, E. (2000). Los procesos geológicos internos. Madrid: Síntesis - Pedrinaci, E.; Caamaño, A.; Cañal, P. y De Pro, A. (2012). Once Ideas clave. El desarrollo de la competencia científica. Barcelona. Graó - Perales, J. y Cañal, P. . (2000). Didáctica de las Ciencias Experimentales . Alcoy.Marfil - Pozo, J.I. y Gómez Crespo, M.A. (1998). Aprender y enseñar ciencias. Madrid. Morata - Sanmartí, N. (2002). Didáctica de las Ciencias en la educación secundaria obligatoria. Madrid: Síntesis - Sanmartí, N. (2007). 10 Ideas Clave. Evaluar para aprender. Barcelona. Graó - Majó, F. y Baqueró, M. (2014). 8 Ideas Clave. Los proyectos interdisciplinarios. Barcelona. Graó - Domènec-Casal, J. (2019). Aprendizaje basado en proyectos, trabajos prácticos y controversias. 28 propuestas y reflexiones para enseñar Ciencias . Ediciones Octaedro - Cebrián, D.; Franco, A.J.; Lupión, T.; Acebal, MC; Ángel Blanco, A. (2020). Enseñanza de las ciencias y problemas relevantes de la ciudadanía. Transferencia al aula. Barcelona. Graó - Borrull, A. y Valls, C. (2019). Ciencia low cost. Barcelona. Graó - Sáez Bondía, M.J.; Gil Quílez, M.J.; Martínez Peña, B. y Carraquer, J. (2021). Las Tres Letras de Río. Prensa de la Universidad de Zaragoza - Abril, A.M.; Blanco, A. y Franco, A.J. (2021). Enseñanza de las ciencias en tiempos de COVID-19 De la Investigación didáctica al aula. Barcelona. Graó - Domènec-Casal, J. (2022). mueve la lengua, que el cerebro te seguirá. Barcelona. Graó A bibliografía completarase con otras aportaciones específicas nos distintos temas
Complementary	- Jarman, R. y McClune, B. (2010). El desarrollo del alfabetismo científico. El uso de los media en el aula. Madrid. Morata

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Subjects that continue the syllabus

Other comments

Recoméndase que os envíos dos traballos sexa telemáticamente e se non fose posible, non utilizar plásticos, elexir a impresión a dobre cara, empregar papel reciclado e evitar imprimir borradores.

Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural. Debése ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sostenibilidade nos comportamentos persoais e profesionais.

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.